

NORA
KOMMUN

FINANSPOLICY

FÖR NORA KOMMUN

KF 2008-02-27 KF § 14

REVIDERAD: KF 2015-12-09 KF § 164

Finanspolicy för Nora kommun

Finanspolicyn omfattar den verksamhet som bedrivs inom Nora kommun. Styrelsen för Norrabostäder AB och Nora Fastigheter AB förutsätts fatta beslut om bolagets finanspolicy inom ramen för kommunens övergripande policy.

Delegation från kommunfullmäktige framgår av kommunstyrelsens delegationsordning. Firmateckningsrätt framgår dels av kommunstyrelsens reglemente, dels av särskilda beslut.

1. Övergripande mål för finansverksamheten.

Med beaktande av de riskbegränsningar som anges i finanspolicyn är målsättningen att uppnå bästa möjliga finansnetto i kommunen.

Inom ramen för kommunallagens bestämmelser och denna policy ska på lång sikt kommunens upplåning ske till så låg kostnad som möjligt och de egna medlen placeras så att god avkastning erhålls.

Kommunens finansverksamhet ska drivas så att den medverkar till att säkerställa betalningsförmågan på kort och lång sikt.

Finansverksamheten ska genomföras på ett säkert och effektivt sätt utan spekulativa inslag och så att betryggande säkerhet alltid upprätthålls.

Finansverksamheten ska medverka till att kapitalanskaffning och kapitalanvändning i kommunen blir effektiv.

Finanspolicyn inkluderar de föreskrifter om medelsförvaltningen som enligt kommunallagen 8 kap § 3 a avser kommunens pensionsmedel.

1.1 Uppdatering av finanspolicyn

Denna finanspolicy ska vid behov omprövas av kommunfullmäktige. Om förutsättningar i omvärlden förändras på ett sätt som motiverar ändringar i policyns riktlinjer ska ekonomiavdelningen föreslå uppdatering av finanspolicyn.

2. Finansförvaltningens organisation

Kommunfullmäktige: Beslutar om frågor av principiell beskaffenhet såsom övergripande riktlinjer och policy för kommunen. Beslutar om ramar för upp- och utlåning, placeringar, borgen samt övriga finansiella mål.

Kommunstyrelsen: Ansvarar för medelsförvaltningen. Verkställer kommunfullmäktiges beslut. Inom ramen för fullmäktiges delegation beslutar styrelsen om upplåning, placering av kommunens medel, utlåning, externa förvaltningsuppdrag, borgen samt förvaltning av andra organisationers medel (t ex stiftelses).

Ekonomichefen: Inom ramen för kommunstyrelsens delegation beslutar ekonomichefen om omsättning och lösen av kommunens lån samt upptagande av tillfälliga lån (upp till 1 år). Ekonomichefen beslutar om placering av likvida medel samt de fall då leasingavtal ska tecknas. Ekonomichefen beslutar om tillfällig utlåning på högst 1 år till kommunens helägda dotterbolag och stiftelser upp till 10 mkr.

3. Upplåning

Upplåning får genomföras för långfristiga finansieringar och för att trygga kommunens kortfristiga betalningsberedskap.

Kommunens upplåning ska ske med beaktande av kommunens likviditetssituation, den egna investeringstakten och penningmarknadsläget. Upplåningen ska ske till lägsta möjliga kostnad, till betryggande säkerhet och utan spekulativa inslag.

Genom att sprida låneportföljens och nyupplåningens förfallotider jämt över tiden blir den s.k. refinansieringsrisken mindre (svårt att till fördelaktiga villkor placera om och upplåna). Kreditförfallen bör spridas med jämna förfall under en tidsperiod upp till tio år. För att begränsa ränterisken ska lånestocken till i princip 50 procent ha en längre räntebindningstid än 12 månader.

Lån i utländsk valuta får inte tas upp.

Nya former av upplåning prövas av kommunstyrelsen innan användning.

Upplåning får ske genom:

- Lån från kommunens helägda företag
- Kommuninvest i Sverige AB (publ)
- Europeiska Investeringsbanken (EIB)
- Europeiska Utvecklingsbanken (CEB)
- Nordiska Investeringsbanken (NIB)
- Svensk bank eller svenskt kreditmarknadsbolag
- Utländsk bank om upplåning sker med tillämpning av svensk lag och svensk lånedokumentation

Upplåning som uteslutande syftar till att skaffa medel för placering med ränteförtjänst (arbitrageaffär) är inte tillåtet. Detta får dock inte förhindra att upplåning sker vid en tidpunkt som bedöms vara lämplig för senare finansiering.

För att minimera ränterisker är följande derivat tillåtna:

- Ränteoption (Avtal om en räntenivå idag för en framtida datumbestämd affär om t ex upplåning. Valfritt för låntagaren att vid affärstidpunkten avgöra om affären ska genomföras eller ej, exempel golv och tak).
- Rântetermin (Samma som ränteoption men affären måste genomföras vid den tidpunkt som fastställts, exempel FRA, Future Rate Agreement).
- Rânteswap (avtal om byte av räntebetalningar från rörlig till fast räntesats eller tvärt om).

Generellt gäller nedanstående riktlinjer för avtal om derivatinstrument men i god tid innan avtal om derivatinstrument blir aktuellt ska kommunstyrelsen godkänna de motparter som får slutas avtal med. Ramavtal om ränteswapar bör upprättas med några motparter innan swaptal blir aktuellt.

Externa swapar får endast ske med motparter som har lägst rating AA- (Standard & Poor's) eller Aa3 (Moody's) avseende löptid 1 år eller längre. För swapar med kortare löptid än 1 år tillåts motparter med rating lägst A-1 (Standard & Poor's) eller P-1 (Moody's).

Undantag kan medges för följande svenska motparter:

- SEB
- Swedbank AB
- Nordea AB
- Svenska Handelsbanken

Vid upptagande av lån eller användning av derivatinstrument ska anbud infordras på affärs-
mässiga grunder.

3.1 Leasing

Leasingfinansiering betraktas som upplåning och ingår i det rambeslut om upplåning som fattas av kommunfullmäktige. Ekonomichefen beslutar inom ramen för upplåning om leasingfinansiering.

Leasingfinansiering kan användas om den totala leasingavgiften är lägre än kostnaden för traditionell finansiering, eller om det ur t ex servicesynpunkt kan anses fördelaktigt trots en högre kostnad.

3.2 Beslut

Beslut om upplåning är en fråga av principiell beskaffenhet och förbehållen fullmäktige. I samband med beslut om budget fattar kommunfullmäktige beslut om ram för den långfristiga upplåningen.

Ekonomichefen beslutar om omsättning och lösen av kommunens lån samt upptagande av tillfälliga lån (upp till 1 år).

4. Likviditet

Tillgängliga medel, avtalade kreditlöften samt upptagande av kortfristiga krediter (kredittid upp till 1 år) ska hållas på en sådan nivå att en tillfredställande betalningsberedskap upprätthålls.

För att tillfredställande betalningsberedskap ska uppnås ska likviditetsplanering ske.

Likviditetsplaneringen ska:

- Ligga till grund för bedömning av betalningsberedskapen på kort och lång sikt
- Vara underlag för beslut om placering av likvida medel samt upplåning.

Överskottlikviditet ska i första hand användas för att återbetala utestående krediter. Överskottlikviditet kan utlånas till de helägda dotterbolagen.

Se vidare under avsnitt 6, Placering, angående godkända motparter m.m. vid placering av likvida medel.

4.1 Beslut

Inom ramen för kommunstyrelsens delegation beslutar economichefen om placering av likvida medel hos banker och kreditmarknadsinstitut. Ekonomichefen ansvarar för att likviditetsplanering sker. Ekonomichefen beslutar om, inom delegation från kommunstyrelsen, tillfällig utlåning på högst 1 år till kommunens helägda dotterbolag och stiftelser.

5. Betalningsflöden

In- och utbetalningsflöden ska hanteras så effektivt som möjligt i syfte att frigöra kapital. Antalet dagar i inbetalningskedjan ska minskas i möjligaste mån och antalet dagar i utbetalningskedjan ökas, dock ej så att kommunen åsamkas lagstadgade dröjsmålsräntor.

Rutinerna ska vara så utformade att kommunens fordringar debiteras så snabbt som möjligt. När det gäller utbetalningar är det av största vikt att kommunen utnyttjar de kredittider som överenskommes och att betalning för kommunens skulder sker på förfallodagen. Betalning av leverantörsfakturor sker per 30 dagar räknat från fakturans ankomstdag. Kortare kreditöverenskommelser ska undvikas. Faktureringsavgifter och liknande accepteras inte. Dröjsmålsräntor betalas i förekommande fall enligt räntelagen. Avvikande villkor ska undvikas.

Rutinerna ska vara så utformade att omsättningstillgångarna blir räntebärande i så stor utsträckning som möjligt. Alla inflytande medel ska samma dag användas för utbetalningar, sättas in på räntebärande bankkonto eller annan räntebärande placering som är lämplig.

Detta innebär att:

- Kommunen ska ha en central medelshantering
- Samtliga in- och utbetalningar ska samordnas till ett konto
- Antalet kontantkassor ska minimeras
- Förhandlingar om räntevillkor ska genomföras regelbundet

6. Placering

Vid placering av kommunens medel ska sådana placeringsformer väljas att bästa möjliga förräntning uppnås utan att kraven på lågt risktagande åsidosätts.

Placeringar i utländsk valuta är inte tillåtna.

Förvärv och avyttring av värdepapper får ske genom svenska banker, genom Kommuninvest i Sverige AB (publ) och genom fondkommissionärer som är godkända av Finansinspektionen.

Placering av kommunens likvida medel samt pensionsmedel får ske enligt följande:

- A. Räntebärande värdepapper utställda av svenska staten, svensk kommun/landsting eller garanterade av staten/kommun/landsting samt räntebärande värdepapper utställda av svenska banker och kreditmarknadsbolag. Maximal löptid 10 år.
- B. På bankkonto i svensk bank. Obegränsad löptid.
- C. Utlåning till av kommunen helägda företag. Obegränsad löptid.

För pensionsmedel får dessutom placering ske i:

- D. Kapitalgaranterade produkter som värdepapper (maximal löptid på 10 år), aktieindexobligationer (maximal löptid på 10 år) eller liknande instrument som baseras på ovanstående tillgångar enl pkt A.

För att minimera ränterisker är följande derivat tillåtna att användas som försäkringsinstrument:

- Räntheoption
- Räntetermin
- Ränteswap

Vid placeringar i aktier ska etiska och miljömässiga hänsyn tas. Av etiska skäl ska placeringar undvikas i företag som har sin huvudsakliga verksamhet, produktion eller försäljning inom t ex krigsmaterial samt tobaks- och alkoholvaror. Vidare ska placeringar inte göras i företag som tillåter barnarbete i arbetsstyrkan, ej följer internationella lagar och diskriminerar individer pga. kön, ras eller religion. Kontroll av detta ska ske utifrån en rimlig arbetsinsats.

6.1 Beslut

Ekonomichefen beslutar om förändringar av motparter, förändringar av löptider per motpart/instrument samt förändring av andelar.

7. Borgen

Kommunal borgen lämnas endast till helägda bolag inom kommunkoncernen och Kommuninvest. Kommunfullmäktige fastställer borgensramen och när beslutet att medge kommunal borgen har vunnit laga kraft får underskrift av handlingar ske. Kommunen tar årligen ut en borgensavgift i procent av utnyttjad kredit.

Kommunen har som borgensman intresse av att varje investering som finansierats med borgenslån är försäkrad. Därför ska alla borgensåtaganden för investeringsändamål villkoras med ett förbehåll om att låntagaren ska hålla alla objekt försäkrade under hela den tid som borgen ska gälla.

Varje enskilt borgensåtagande ska betraktas utifrån att risken finns att borgensåtagandet måste infrias. Därför ska restriktivitet gälla för tecknande av kommunens borgen. All borgensteckning ska vara belopps- och tidsbegränsad. För att en borgensteckning ska tillstyrkas ska:

- Ändamålet stödja kommunkoncernens mål för verksamheten i enlighet med de inriktningar som finns angivna i kommunens respektive bolagens styrande dokument.
- Verksamheten vila på realistiska ekonomiska grunder.

8. Intern kontroll

För att uppnå en god intern kontroll ska minst två personer ha insikt i varje affärshändelse. Det innebär att den som gör ett affärsavslut inte också ska bokföra och kontrollera affären.

Ekonomiassistenten i Nora kommun utför internkontrollen i finansarbetet. Avier och avräkningsnotor avseende finansiella transaktioner sändes direkt till ekonomiassistenten. Den person som utför affärsavslut/beslut överlämnar omedelbart dokumentation av affären till ekonomiassistenten. Samtliga finansiella transaktioner ska omedelbart bokföras.

Ekonomiassistenten kontrollerar att affären är i överensstämmelse med finanspolicyn.

Ekonomiassistenten ska omedelbart rapportera till kommunstyrelsens ordförande och kommunens revisorer om misstanke om oegentligheter i finansverksamheten skulle uppkomma.

9. Rapportering

Ekonomichefen rapporterar till kommunstyrelsen i samband med delårs- och årsbokslut fattade beslut enligt denna policy. Rapporten ska även innehålla låne- och placeringsportföljens storlek och sammansättning samt likviditetssituationen.

Särskild redogörelse ska dessutom lämnas varje år i kommunens årsredovisning över placering av pensionsmedel både vad avser skuld uppkommen före 1998 och ny skuld hanterad enligt redovisningslag för kommuner som trädde i kraft den 1 januari 1998.

10. Ord- och begreppsförklaring

Administrativa risker

Administrativa risker utgörs bl.a. av risker för datahaverier, stöld och brand. Därtill kommer brister i avtal, brister i den interna organisationen och brister i datorsystemens hård- och mjukvaror. Dessa risker bör begränsas genom intern kontroll och revision till den nivå som är ekonomiskt motiverad.

Aktieindexbaserad obligation

En obligation som under löptiden löper utan ränta. Avkastningen är i stället knuten till någon form av aktieindex. Avkastningen erläggs vid placeringstidens utgång. Lägst återbetalas det nominella värdet d v s kapitalet äventyras ej. Kombineras ofta med penningmarknadsrelaterade värdepapper.

Aktuariella risker

Riskerna innebär att den pensionsskuld som beräknats inte kommer att motsvara den faktiska pensionskostnaden. De aktuariella riskerna är svåra att påverka, eftersom samtliga pensionssystem beräknar pensionsskulden genom tillämpande av försäkringstekniska grunder. Dessa grundar sig på ett riksgenomsnitt, ex så är det inte givet att de anställda i kommunen har samma livslängd om gäller för riket i övrigt.

Derivat

För att minska riskerna i den finansiella verksamheten finns det olika derivata instrument. De tre vanligaste är terminskontrakt, optioner och swappar. Omfattningen får endast motsvara kommunens volym i utländsk valuta. Det finns även möjligheter att öka risk i syfte att öka den förväntade avkastningen.

I en osäkrad exempelvis utlandsupplåning finns alltid vissa riskmoment. Dessa måste kalkyleras och avvägas mot de räntevinster som kan uppstå. Då kan derivata instrument användas i syfte att skydda kommunen mot framtida kursförändringar eller devalveringar under avtalets löptid.

Hanteringsrisk

Hanteringsrisken hänger samman med utförandet av finansiella transaktioner, där misstag eller oegentligheter kan få ekonomiska konsekvenser för kommunen. Mot hanteringsrisken har kommunen en ansvarsförsäkring, vilken ingår i kommunförsäkringen.

Kreditmarknadsbolag

Företag som bedriver tillståndspliktig finansieringsverksamhet enligt lagen om kreditmarknadsbolag, t ex Kommuninvest AB.

Kreditrisk

Med kreditrisk avses risken att en låntagare går i konkurs eller av annan anledning inte fullgör sina betalningsförpliktelser mot kreditgivaren (kommunen). Värdepapper emitterade av stat och kommun anses inte ha någon kreditrisk mot bakgrund av att marknaden förutsätter att stat och kommuner alltid kommer att fullgöra sina åtaganden mot investerare. I syfte att begränsa kreditrisken får placering endast ske i värdepapper utgivna av kreditgivare under avsnitt 6.6.

Likvida medel

Medel på bankräkning o dyl.

Likviditet

Mått på omfattningen av handeln, eller omsättningen, i ett instrument eller på en marknad. Även benämning för kassamedel.

Likviditetsrisk

Med likviditetsrisk avses risken att andrahandsmarknaden för aktuella värdepapper är sådan att värdepapperet ej går eller är svårt att sälja vid önskvärda tidpunkter. I Sverige utgör stats-skuldväxlar och statsobligationer de mest likvida tillgångarna.

Obligation

Skuldebrev med löptid (ursprungligen) över ett år.

Option

Avtal som ger innehavaren rätten – men inte skyldigheten – att köpa (köption) eller sälja (säljoption) en viss tillgång till ett förutbestämt pris under en viss förutbestämd tidsperiod. Utfärdaren av optionen har skyldighet att sälja (köption) och köpa (säljoption) tillgången.

Prisrisk

Prisrisk är risken för snabba och oförutsebara prisförändringar av ett tillgångsslag eller på en marknad. Risken föreligger också om förvärv eller avyttring av stora poster av värdepapper sker vid få tillfällen.

Ränterisk

Med ränterisk (risk att inte få bästa ränta) menas hur en låneportfölj eller avkastning på en räntebärande tillgång påverkas av en förändring av ränteläget. Motsvarande gäller i fråga om en placering där värdet sjunker till följd av en räntehöjning. Ränterisk beror främst på löp- och räntebindningstider.

Swapavtal

Avtal om att byta betalningsflöden under viss tid, t ex byte av rörlig ränta mot fast ränta.

Terminskontrakt

Avtal med skyldigheten att köpa eller sälja en viss tillgång till ett förutbestämt pris vid en förutbestämd tidpunkt. Samma som option, men affären måste genomföras.

Valutarisk

Valutarisk innebär att valutakursförändringen kan inträffa och påverka utfallet av placeringen i utländsk valuta. Stor räntedifferens mellan utländska och svenska räntor gör att det finns skäl för upplåning i utländska valutor, och tvärtom för placeringar.